

תורה והוראה

371

פרשת עקב תשע"ז

קוראים יקרים!

מאמר השבוע עוסק בצו הכתוב לאהוב את הגר. כפי שהעיר ר' אליעזר (ב"מ נט), ציווי זה, הן בדרך חיוב (לאהוב את הגר) והן בדרך שלילה (להימנע מעינויו), מופיע בתורה יותר מכל ציווי אחר - יותר אפילו מאיסור עבודה זרה, עליה מזהירה התורה בכל מקום.

מה סודו של אהבת הגר, עליה מצווה התורה יותר מכל מצווה אחרת?

דומה שניתן לחלץ מסר חשוב מתוך 'פשוטו של מקרא'. אמנם חז"ל מבינים את הציווי של אהבת הגר כמי שמתייחס ל'גר צדק' המצטרף לעם ישראל, הרי ש'פשוטו של מקרא' מורה על החובה לאהוב את ה'זר'. עלינו לאהוב את ה'זר', שכן אף אנו היינו 'גרים' ('זרים') בארץ מצרים.

כך כותב בספר החינוך (מצווה תלא): "ויש לנו ללמוד מן המצווה היקרה הזאת לרחם על אדם שהוא בעיר שאינה ארץ מולדתו ומקום משפחת אבותיו, ולא נעביר עליו הדרך במצאנו אותו יחידי ורחקו מעליו עוזריו, כמו שאנו רואים שהתורה תזהירנו לרחם על כל מי שצריך עזר. ועם המידות הללו נזכה להיות מרוחמים מהשם יתברך, וברכות שמים ינוחו על ראשנו".

מחד, קשה להרגיש אהבה כלפי הזר והשונה. הנטייה הטבעית היא שהאדם ידבק בדומים לו, יאהב את עצמו ואת משפחתו, ויתרחק מן האחר. בפרט, החזק אינו עלול לשאת פנים לחלש הניתן למרותו - כפי שלמדנו על בשרנו בהיותנו בגלות מצרים, ובכל הגלויות

מאמר השבוע עוסק במצווה לאהוב את הגר. מה אופי מצווה זו ואהבה זו, ואיך היא שונה מאהבת כל אחד מישאול? האם מצוות אהבת הגר כוללת גם קבלת גרים? האם יש להעדיף גרים במתן צדקה, לנוכח מצוות אהבתו? בשאלות אלו, ועוד, נעסוק במאמר השבוע.

מצוות אהבת הגר

פרשת עקב כוללת את המצווה לאהוב את הגר: "ואהבתם את הגר כי גרים הייתם בארץ מצרים" (דברים י, יט). הכוונה, לפי חז"ל ומפרשי התורה, היא לגרי צדק, שהצטרפו לעם ישראל: מעבר למצווה הכללית לאהוב את הגר, אנו מצווים באהבת הגרים.

לא רק במקום זה מוזכר הגר והחובה שלנו כלפיו. כפי שמציינת הגמרא (בבא מציעא נט, ב), בשלושים וששה מקומות מזכירה התורה את אהבת הגר ואת החיוב להימנע מלצער את הגר ולגרום לו עגמת נפש.

לכאורה יש במצווה זו קושי. הרי אנו עומדים ומצווים במצוות "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יח), המצווה אותנו לאהוב כל יהודי באשר הוא. כיון שכן, מה מוסיף הציווי הנוסף על אהבת הגר?

המפרשים מציעים תשובות שונות לשאלה זו. באבן עזרא מבאר שהמצווה באה בשל המעמד הנחות, בדרך כלל, של גרים, מה שגורם לגר להיות יותר פגיע למפגעים המצויים בכל חברה אנושית. בספר החינוך (מצווה תלא) כותב אף הוא שטעם המצווה היא בשל הקשיים שחווה הגר, שעוזב את מקום לידתו כדי להצטרף לעם אחר. לנוכח קשיים מיוחדים אלו, מצווה עלינו התורה באהבה מיוחדת אל הגר.

ביאורים אלו מתאימים היטב להמשך הכתוב, המבאר את טעם המצווה "כי גרים הייתם בארץ מצרים". אנחנו מכירים על בשרנו את הקשיים של להיות זרים בקרב עם אחר, "יודעים את נפש הגר", ומכאן שעלינו להפגין כלפיו רגישות ואכפתיות יתרה. מנגד, הרמב"ם (עשה רז) מבאר בדרך אחרת, וכותב שעלינו להעניק יחס מיוחד אל הגר, "ואף על פי שהיה נכלל בזה עם ישראל באמרו 'ואהבת לרעך כמוך' ... בעבור שנכנס בתורתנו הוסיף לו הא-ל אהבה, וייחד לו מצווה נוספת".

במאמר הנוכחי נדון במצווה לאהוב את הגר. מה אופי מצווה זו ואהבה זו? האם מצוות אהבת הגר כוללת גם קבלת גרים? האם יש להעדיף גרים במתן צדקה, לנוכח מצוות אהבתו? בשאלות אלו, ועוד, נעסוק בהמשך הדברים.

דברי הרמב"ם במצוות האהבה

במכתב ידוע שכתב הרמב"ם לעובדיה הגר (שו"ת הרמב"ם סימן רצג), פותח הרמב"ם בדברים נלהבים בשבח הגרים ובהיותם חלק מכלל ישראל. לאחר הפתיחה בלשונות שבח שאינן שגורות

בתשובות הרמב"ם ("הגיע אלינו שאלות מרנא ורבנא, עובדיה המשכיל המבין גר הצדק... אשר בא לחסות תחת כנפיו"), עונה הרמב"ם על שאלת עובדיה הגר בנוגע לנוסח התפילה הנכון לגרי צדק (האם גרים יכולים לומר "אלוקינו ואלוקי אבותינו").

תשובת הרמב"ם היא שניתן להשתמש בנוסח הרגיל: "יש לך לומר הכל כתקנם, ואל תשנה דבר, אלא כמו שיתפלל ויברך כל אזרח מישראל, כך ראוי לך לברך ולהתפלל, בין שהתפלל יחידי בין שהיית שליח צבור". הרמב"ם מבאר ש"כל מי שיתגייר עד סוף כל הדורות, וכל המייחד שמו של הקב"ה כמו שהוא כתוב בתורה, תלמידו של אברהם אינו עליו השלום, ובני ביתו הם כולם, והוא החזיר אותם למוטב". מכאן שניתן להשתמש בנוסח הרגיל של התפילה.

המשנה (ביכורים א, ד) אמנם כותבת שגר אינו יכול להשתמש בנוסח של וידוי מעשרות, וכן נכתב בתוספתא (ביכורים א, ב). אולם, הרמב"ם פוסק כדעת הירושלמי (א, ד), כפי שפסק גם במשנה תורה (ביכורים ד, ג).

הרמב"ם מסיים בדברי עידוד ושבח, וכותב לעובדיה הגר שאין לו לראות את עצמו כנחות בין שאר ישראל, שהם אמנם בני אברהם, יצחק ויעקב, אך הוא בנו של "מי שאמר והיה העולם".

בתשובה אחרת מפליג הרמב"ם בעניין מצוות אהבת הגר, ומגדיל את חובת אהבת הגר יתר על אהבת קרוביו: "דע שחובה שחייבתנו התורה על הגרים גדולה היא. על האב ועל האם נצטוו בכבוד ומורא, ועל הנביאים – לשמוע להם, ואפשר שיכבד אדם וירא וישמע ממי שאינו אוהבו, ועל הגרים צונו באהבה רבה המסורה ללב: ואהבתם את הגר וגו', כמו שצונו לאהוב את שמו: ואהבת את ה' א-להיך (דברים ו, ה; שם יא, א)".

הרמב"ם סתם את דבריו ולא פירש: איך אהבת הגר שונה היא מאהבת שאר כל ישראל? גם השוואת הרמב"ם בין אהבת הגר לבין אהבת הבורא ית' טעונה ביאור. הפלגה זו נמצאת אף בדברי הרמב"ם בהלכותיו, כפי שכתב בהלכות דעות (פרק ו, הלכה ג-ד): "מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו, שנאמר ואהבת לרעך כמוך... אהבת הגר שבא ונכנס תחת כנפי השכינה שתי מצוות עשה: אחת מפני שהוא בכלל רעים, ואחת מפני שהוא גר, והתורה אמרה ואהבתם את הגר – ציוה על אהבת הגר כמו שציוה על אהבת עצמו, שנאמר ואהבת את ה' אלקיך".

הרמב"ם מסיים: "הקב"ה עצמו אוהב גרים, שנאמר ואוהב גר".

שני מיני אהבה

בביאור הדברים נראה להקדים את דברי הרמב"ם במצוות "ואהבת לרעך כמוך" (ויקרא יט, יז). הרמב"ם כותב שאין להבין את הדברים כפשוטם, דהיינו שעל האדם לאהוב את חברו כמותו, שכן אין דבר זה שייך כלל ועיקר. אלא, כוונת הכתוב להורות על פעולות האהבה, ולא על האהבה עצמה: "אלא מצות התורה שיאהב חברו בכל עניין כאשר יאהב את נפשו בכל הטוב".

הרמב"ם המשיך שם לדייק את דבריו בלשון הכתוב: "ויתכן בעבור שלא אמר 'ואהבת את רעך כמוך', והשווה אותם במלת 'לרעך', וכן 'ואהבת לו כמוך' (פסוק לד) דגר, שיהיה פירושו להשוות אהבת שניהם בדעתו, כי פעמים שיאהב אדם את רעהו בדברים ידועים להיטיבו בעושר ולא בחכמה, וכיוצא בזה, ואם יהיה אוהבו בכל יחפוץ שיזכה רעהו האהוב לו בעושר ובנכסים וכבוד ובדעת ובחכמה, ולא שישווה אליו, אבל יהיה חפץ בלבו לעולם שיהיה הוא יותר ממנו בכל טובה. ויצווה הכתוב שלא תהיה פחיתות הקנאה הזאת בלבו, אבל יאהב ברבות הטובה לחברו כאשר אדם עושה לנפשו".

הרמב"ם דייק אפוא במה שלא אמר הכתוב "ואהבת את רעך כמוך", אלא "לרעך כמוך", שאין הכוונה אהבה עצמית ומהותית, וכמו שכתב שלא ייתכן שיאהב האדם את זולתו כאהבת עצמו, אלא הכוונה לאהוב את הזולת בכל עניין כאשר אוהב את עצמו, ולחפוף בטובו בכל דבר שחפץ לעצמו.

הקשות שמאז. מול הנטיעה הטבעית לשנוא את הזר ולהתנכל לחלש, התורה מצווה את מצוות אהבת הגר, ואת האיסור לענותו וללחצו.

אך מעבר לכך, ציווי אהבת הגר מיועד להרחיב את מעגל ה'אחדות' המיוחד לישראל. מעלת האחדות תלויה בקיומו של שוני בין הפרטים – אם כל הפרטים שווים, הרי שתבטל מעלת האחדות, ובמקומה תתקיים אך עובדת אחדות. האחדות, במובן הזה, הרי היא היפך האחדות.

ההתרחקות מן האחדות מאפשרת את מעלת האחדות מחד – צירופם יחד של פרטים שונים – אך מקשה על יישומו מאידך, מאחר שקשה לאהוב את השונה. על כן בא הציווי לאהוב את הגר.

כיום, הרי שלא חסרים 'גרים' בינינו. גם אם ציווי התורה אינו חל עליהם בישראל, ישנם 'אחרים' רבים השייכים לחוגים מחוגים שונים, לרקעים מרקעים שונים, ולמוצעים ממוצעים שונים. אותם 'אחרים' זקוקים לאהבה יותר מכולם. מבקשים הם מאתנו את תחושת החיבוק שביכולת החברה להעניק. עלינו להיזהר מלעמוד מנגד.

ואם עדיין נשאל: בכל אופן, למה ציווי זה חוזר על עצמו יותר מכל שאר ציוויי התורה? אולי התשובה לכך היא שבכלל כלילות ה'אחר' עמנו ואהבתו טמונה האפשרות לאהוב את הקב"ה, להתקרר אליו ולדבקה בו. מי שאינו ממליך את האחר על עצמו, אינו יכול להמליך על עצמו את הקב"ה. מי שאינו מסוגל לאהוב את רעו כמוהו – הכלל הגדול של רבי עקיבא – אינו יכול להגיע לאהבת ה'. ככל הנראה, החשוב מכולם הוא אהבת הגר, האחר.

בזכות אהבת הזולת, נישא תפילה לראות במהרה בביאת הגואל, אשר עתיד לאחד את כל ישראל – ואת העולם כולו – תחת ממלכה אחת של מלכות שמים. בכך נזכה לנחמת ציון ובניין ירושלים, במהרה בימינו אמן.

החובה המיוחדת לאהוב את הגר היא מיוחדת אליו, אך אינה משפיעה על סדר הקדימה הנ"ל. עלינו לאהוב את הגר, אך אין בכוחה של אהבה זו לשנות את סדר הקדימה לעניין הצלחה.

תרומות לצדקה

לאור מצוות אהבת הגר, יש שכתבו שמן הראוי להקדים את הגר למצוות צדקה ולשאר מצוות שבין אדם לחברו, שכן יש לאהבו יותר מכל אחר מישראל. בספר "דבר שבמנין" (לרב אליהו קושלבסקי, מצוה רז) כתב לדון בישראל וגר שבאו יחדיו, ושניהם צריכים לאותו הדבר, או שיש אפשרות להתעסק עם אחד באופן שהשני יידחה, וכתב להורות שיש לתת קדימה לגר לפני איש ישראל, שהרי הוכפל הצייווי באהבת הגר (וציין שם למה שקירב בועז את רות יותר משאר עניים, והמשיך לבאר את האהבה היתרה שעלינו לחוש כלפי גרים).

אולם נראה שכמו שיש להקדים איש מישראל קודם לגר לעניין הצלחה כן, יש להקדימו לעניין כל נתינה ונתינה, וגם לעניין התעסקות עמו (שכן "מה לי קטלא כולה מה לי קטלא פלגא"). כך נראה מפורש בדברי הרמב"ם והשולחן ערוך, שכתב הרמב"ם (מתנות עניים ח, יז): "היו לפנינו עניים הרבה או שבויים הרבה, ואין בכיס כדי לפרנס או כדי לכסות או כדי לפדות את כולן, מקדימין את הכהן ללוי, ולוי לישראל, וישראל לחלל, וחלל לשתוקי, ושתוקי לאסופי, ואסופי לממזר, וממזר לנתין, ונתין לגר". מפורש אפוא בדברי הרמב"ם שלא מדובר בדין "להחיותו" בלבד, אלא כמו כן בדין צדקה "לכסות". כן מבואר גם בשולחן ערוך (יו"ד, סימן רנא, ט). ולכאורה כך יש לדון לעניין כל נתינות בכללות, ושלא כדברי ה"דבר שבמנין" הנ"ל. עם זאת, בוודאי שיש לדאוג לטובת ורווחת הגרים, ואהבת הגר מחייבת אותנו לטרוח בכך – גם אם לא על חשבון אחיו מישראל.

קבלת גרים

האם יש מצווה לגייר את הגרים?

התורה אינה מזכירה מצווה כזו. אולם, מצאנו בגמרא (יבמות מז, ב) שיש לכאורה מצווה לקבל גרים, שכן קבעו חז"ל שאין להשהות קבלת גרים משום ש"שהוי מצוה לא משהינן". וכבר דייקו המפרשים מכאן שיש מצווה לקבל גרים (כן דייק השב"ץ בספר זוהר הרקיע, אות כח, ועי' בשפת אמת שבת קמז, ב, ובגליוני הש"ס לר' יוסף ענגל שם, ובשו"ת משנה הלכות סימן צב). ולכאורה הדבר טעון עיון: היכן מצאנו מצווה על בית דין לקבלת גרים לישראל?

בראב"ד בספר בעלי הנפש (סוף שער הטבילה), וכן ברשב"ץ שם, כתבו שיש ללמוד מצווה לקבל גרים מאברהם אבינו שהיה מקבל גרים לישראל. וכבר טרחו המפרשים לבאר איך ניתן להוציא מצוות קבלת גרים מתוך מעשי אברהם אבינו, ועי' בעיקר בדברי הגרי"פ פעולא על הסמ"ג (מצוה יט) מה שכתב ביישוב הדברים.

במשנה הלכות (חלק טז, סימן צב) כתב באמת שאין כל מצווה לקבל

בזה נוכל להבין את כוונת הרמב"ם במה שהשווה את אהבת הגר לאהבת הבורא ית', ואילו את המצווה לאהבת ישראל לא השווה לאהבת ה'. טעם הדבר הוא שרק באהבת הגר מצאנו את לשון הכתוב המצווה לאהוב "את הגר", כאשר לשון "את" מורה על האהבה עצמה, ולא רק על הפעולות הנובעות ממנה. כן ביאר הרמב"ם על הכתוב "ואהבת את ה' אלקיך", שכוונתו לדבקות וידיעת הבורא ית' (הלכות דעות, פרק ב), ולא לפעולות החסד וכדומה. וכבר עמד בספר אמת ליעקב (לרב יעקב קמנצקי זצ"ל) על השינוי בין אהבת הגר בלשון "את" לבין אהבת הכלל בלשון "לרעך", עיין שם מה שביאר.

בזה יש דמיון מיוחד בין אהבת הגר לבין אהבת הבורא ית', מה שלא ניתן לומר באהבת כל אחד ואחד. כי אהבת הגר, בנוסף למה לצייווי של "ואהבת לרעך כמוך" (וכמו שכתוב לעניין גרים, "ואהבת לו כמוך"), יש מצווה על אהבה מהותית, אהבה עצמית דוגמת אהבת הבורא ית'. ועל כן הוכפל הצייווי על אהבת הגר, לכלול לא רק את מצוות האהבה של הטבה עם הזולת (ואהבת לרעך כמוך), אלא אף מצווה של אהבה "מהותית", לאהוב את הגר במובן הרעיוני של מי שעזב את חייו הקודמים והכניס עצמו תחת כנפי השכינה.

מובן בזה שהרמב"ם בספר המצוות (מצוה רז) לא ציין ללשון הפסוק בפרשת קדושים "ואהבת לו כמוך", אלא את לשון הפסוק "ואהבת את הגר", שיש בו חידוש של אהבה מהותית, המוסיפה על החיזור בטובת הזולת שמצאנו כלפי כל אחד ואחד.

סדר קדימה ומצוות אהבת הגר

בסדר קדימה של הצלת חיים והשבת אבדה, למדנו במשנה שיש חובה להקדים את הנולד מזרע ישראל לגר שהתגייר מאומות העולם. כך שנינו (הוריות יג, א): "כהן קודם ללוי, לוי לישראל, ישראל לממזר, וממזר לנתין, ונתין לגר, וגר לעבד משוחרר". המשנה מסיימת בסדר זה תקף רק אם כולם שווים, אבל גם ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ, וכפי שדורשת הגמרא (שם), "יקרה היא מפנינים" – מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים.

לכאורה, יש קושי בדברי המשנה: אם יש מצווה לאהוב את הגר, יתר על שאר ישראל, איך ייתכן שנמצא הגר למטה משאר ישראל בסולם הדרגות של הצלה?

אולם, לאור דברינו דלעיל נראה שאין בכך סתירה. המצווה לאהוב את ישראל היא כפי שכתב הרמב"ן, להשתדל ולחזר אחר טובת הזולת כטובת האדם עצמו, ובמצוות זו נכללים אף הגרים, כלשון הכתוב הנ"ל "ואהבת לו כמוך". אולם במצווה זו מבואר במשנה שיש דרגות, כי כהן קודם ללוי, ולוי לישראל, וישראל לממזר, וממזר לנתין, ונתין לגר, וגר לעבד משוחרר. אמנם כולם בכלל "רעך" הם, וכולם נחשבים לחלקים מקומה אחת של "כלל ישראל", אך עדיין הרי שיש חילוקים בין חלקים שונים בתוך הקומה, ובהשוואת חלק זה למשנהו יש להקדים ישראל לגר.

כתב שיש מצווה להכניס לישראל את מי שרצונם להצטרף לכלל ישראל ולקיים את כל המצוות, והוציא זאת ממאמר הכתוב "ואהבת את הגר". אם זאת, בוודאי שאין מצווה לחפש להוסיף גרים לישראל. בניגוד לדתות אחרות, אין לישראל עוסקים ב"מיסיון", "כי אתם המעט מכל העמים". אבל ביחס למי שבוחר להתקרב ולהצטרף לישראל, מצוות אהבת הגר מחייבת לסייע לו בכל שלב של מסעו הנפלא.

גרים, אלא שהמצווה חלה על הגר צדק בעצמו, הרוצה להיכנס תחת כנפי השכינה. כיון שהוא אינו יכול לעשות כן לבדו, עלינו לטרוח כדי לסייע לו להשלים את הליך הגיור. כן נראה מתוך דברי הגמרא (שם מה, ב), המבארת שגרים חווים קשיים לאחר הגיור בשל כך שהם שוהים להתגייר. אולם באזהרות ר"י אלברגלוני (הובאו דבריו בדברי הגרי"פ פערלא הנ"ל)

שו"ת הלכתי

מתוך השאלות שנשאלו באתר האינטרנט din.org.il בשבוע האחרון

הנאה מנוי של כנסיה

שאלה:

שלום, האם מותר להסתכל על נוי הבנין של כנסיה מבחוץ? אשמח למקורות.

תשובה:

שלום וברכה

לכאורה יש להחמיר.

מקורות:

בשו"ע סו"ס קמב כתב שאסור ליהנות ממראה של נוי עבודה זרה, איסור זה הוא מדרבנן, שכן קול מראה וריח אין בהם ממש מן התורה. קשה להגדיר מה דינו של בית הכנסיה, אם דינו כעבודה זרה ממש, אבל בסעי' יג שם נאמר שמרחץ שיש בו עבודה זרה מותר לרחוץ בו כיון שהעבודה זרה שם לא נעשית לצורך עבודה אלא לנוי, ומשמע שאם היתה נעשית לעבודה זרה, כל המיתחם נאסר בהנאה. בגמרא בעבודה זרה יא,ב ומבואר שאסור ליכנס לבית עבודה זרה, וברמב"ם בפירוש המשניות ע"ז פ"א מ"ד כתב שכמעט אסור אפילו להביט בו, והביאו להלכה הש"ך סי' קמ"ט סק"א, וכן כתב בחכמת אדם פד,טז. ובשו"ת מנחת אליעזר ח"א סי' נ"ג כתב שאפילו בזמן הזה עבודת הנוצרים היא עבודה זרה ממש. ובספר שבילי דוד (זילברשטיין, תרמ"א) ביורה דעה סימן קנ"ד כתב שאפילו במקום חשש איבה אסור להיכנס כיון שזה איסור תורה, ולכן גם בהפסד פרנסתו אסור להכנס לשם, ויעוי' בשולחן ערוך סי' קנ"ז ס"ג שכדי להציל עצמו ממיתה מותר ליכנס לבית עכו"ם. על החובה להתרחק מכנסיה יותר מד' אמות, ראה שו"ע יו"ד סי' קנ"א [ומצה לא רק לא להכנס אלא אף להתרחק לפחות ד' אמות מדרך שמביאה לפתחה של עבודה זרה], ש"ך סי' קמט סק"א, ובארוכה בחומר האיסור בזה בשו"ת יביע אומר (ח"ב יו"ד סי' יא, ח"ז יו"ד סי' יב) יחוה דעת (ח"ד סי' מה).

איסור אישה לבועל - התבלטות בין נישואין אזרחיים לבין קידושין

שאלה:

שלום רב.

האם בכלל מותר להינשא בנישואין כדת משה וישראל בין גבר לאישה עפ"י עובדות אלה:

האישה סבלה מאוד מבעלה עוד לפני רעיון הגט.

בתקופה שלא קיימה כלל יחסי אישות עם בעלה, קיימה יחסי אישות עם גבר אחד אחר. (החליטו לא להוליד ילדים מחשש ממזרות. יש לכל אחד ילדים מנישואים קודמים).

לאחר שהאישה קיבלה גט, וגם הגבר קיבל גט בגלל התנהגות בעייתית ביותר של אשתו, עברו לגור יחדיו.

לאחר תקופה "נישאו" בנישואים אזרחיים בחו"ל.

יש בפועל חיי נישואים טובים, גם הקשר עם כל הילדים טוב מאוד. יש הסכם ממון וגם צוואות.

מזה תקופה חלק מהילדים לוחץ לנישואים עפ"י ההלכה.

שני בני הזוג רוצים בכך. אלא שהגבר דוחה זאת כי אינו רוצה "לרמות" את מי שאמור ליישם את החופה והקידושין.

אני מבקש מענה אובייקטיבי על פי ההלכה, ולא דווקא "למצוא" פתרון ש"פותר" בעייה. מה תשובת העומק ההלכתית?

תודה.

תשובה:

שלום רב,

הפתרון במקרה זה ממש לא נראה באופק, היה יכול להיות איזה נקודה אחת שהיה כדאי לברר יותר, אבל כמעט ברור לי שככל הנראה זה לא יעזור במקרה זה, וגם אז המצב היה מאוד בדיעבד אם בכלל, כך שבס"ה אין כל פתרון במקרה זה.

הגישה של הבעל הגיונית יותר, אין ענין לרמות את עורך החופה, ובודאי לא את יודע תעלומות... הנישואין במצב הזה הם בעייתיים במיוחד ואפשר את דברי:

בכל מקרה שיש נישואין אסורים כמובן שגם חיים מחוץ לנישואין גם הם אסורים. אולם במקרה הזה האיסור במסגרת הנישואין חמור שבעתיים.

הגמרא בקידושין ע"ה, א מביאה שאביי ורבא מודים במחזיר גרושתו לאחר שנישאה לאחר, שבעל ולא קידש אינו לוקה. ומבואר שאין בזה איסור תורה. כלומר, מחזיר גרושתו לאחר שנישאת, אין איסור דאורייתא אם הם חוזרים זה לזה בלי קידושין. וכידוע שאיסור אישה שזינתה תחת בעלה יש גם לאו וגם עשה, עשה: "ונטמאה", לאו: "לא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה אחרי שהוטמאה" שפסוק זה נאמר במחזיר גרושתו. והגמרא ביבמות י"ב, הביאה לרבות סוטה שנטמאה. לכן בכל בעל שנשאר עם אשתו שזינתה תחתיו עובר על איסור לאו ועשה.

ובש"ת אבני נזר (אבה"ע סי' רמ אות ד-ו) חידש שאין איסור סוטה לבעלה מדאורייתא לאחר שגירשה ובא עליה בלי קידושין. ושלא כמו שכתב האבני מלואים בסי' לג שהוכיח מהרשב"א שאיסור לאו אין בלי קידושין משום שזה אכן נלמד מהפסוק של מחזיר גרושתו. אבל עשה של ונטמאה קיים גם בלי קידושין. ולדעת האבני נזר שם אין גם איסור עשה של ונטמאה בלי קידושין. ובאותו ו' שם גם הוסיף שממילא גם לבעל בלי קידושין אין איסור דאורייתא.

אמנם דעה זו מעט מחודש בפרט כשהוא מדבר על הבעל ולא רק על הבעל. אבל די בזה כדי להסביר מדוע לאחר קידושין בסיטואציה הנוכחית האיסור יהיה חמור יותר.

שימוש בתנור טרף בצימר בנופש

שאלה:

שלום הרב

אנו נמצאים בדירת נופש ויש תנור אחד שאנחנו לא יודעים האם הוא בשרי או חלבי

האם אפשר לבשל בו חלבי ונכסה בנייר כסף שתי כיסויים מכיוון שלא היו שימוש בתנור יותר מ24 שעות

תודה

תשובה:

שלום וברכה

תנקו אותו היטב ותפעילו אותו על חומו המירבי ריק חצי שעה, ואז תוכלו להשתמש בו לחלבי עטוף כנ"ל. לאחר החופשה תעשו זאת שוב כדי שלא להכשיל את הבאים אחרים.

חופשה נעימה.